

Krav til sikkerhed på arbejdspladsen

Arbejdstilsynet fortalte deltagerne på erfa-mødet i Halmgruppen om krav til sikkerheden på arbejdspladsen og brugen af kraner, løftegrej og gaffeltrucks.

ARBEJDSMILJØ

Af journalist Flemming Linnebjerg Rasmussen, Dansk Fjernvarme

Gaffeltrucks, store kraner og andre forskellige typer løftegrej bruges dagligt på mange varmekværke, ikke mindst på halmværke og andre biomasseværke.

Der er uden tvivl tale om redskaber, hvor medarbejderne kan komme gruelig galt af sted, hvis sikkerheden ikke er i top. Derfor er der også fastlagt en lang række regler og krav til arbejdspladser, hvor sådant udstyr bruges.

Dem gennemgik tilsynsførende Jørgen Høy Thomsen fra Arbejdstilsynet en del af, da han holdt et indlæg og svarede på spørgsmål ved et erfa-møde i Dansk Fjernvarmes halmgruppe. Hans indlæg gav anledning til debat og mange spørgsmål fra mødedeltagerne, og mange tog noter med hjem for at tjekke forholdene igennem på værket.

Arbejdstilsynets besøg

Jørgen Høy Thomsen indledte med at fortælle om den måde, de fleste kender Arbejdstilsynet på, nemlig når en af tilsynets medarbejdere kommer på besøg på varmekværket. En af Arbejdstilsynets mest synlige arbejdsopgaver er at gennemføre disse besøg på virksomhederne for at tjekke, at arbejdsforholdene lever op til kravene i lovgivningen. Der er dog flere typer besøg.

- Et screeningsbesøg er et uanmeldt besøg, hvor en repræsentant fra Arbejdstilsynet møder op og gennemgår forholdene på en arbejdsplads. Hvis dette besøg giver anledning til bemærkninger, kan Arbejdstilsynet

under visse omstændigheder gennemføre et "tilpasset tilsyn", hvor der følges op på, om forholdene er blevet bragt i orden. I modsætning til screeningsbesøget er tidspunktet for det tilpassede tilsyn kendt af arbejdspladsen, forklarede Jørgen Høy Thomsen.

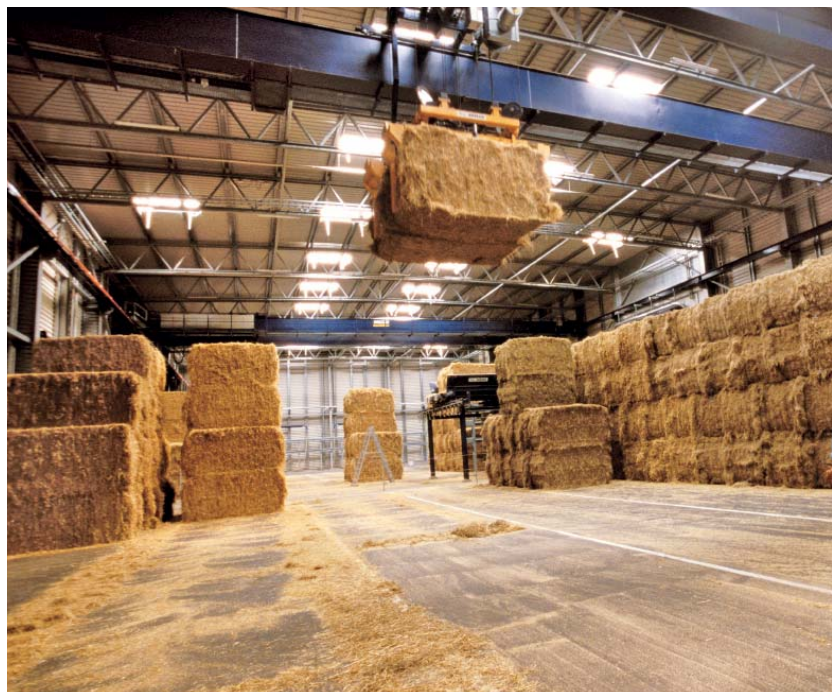
Endelig er der det såkaldte "detaljetilsyn", som dog oftest er relevant i forbindelse med et uheld. Her vil tilsynet møde op for at gennemgå forholdene med henblik på at opklare årsagen til uheldet og dermed forhindre, at det kan ske igen. Ved særlig grove overtrædelser kan der allerede i forbindelse med screeningsbesøget

gives et "strakspåbud" med krav om, at forholdene bringes i orden med det samme.

Den vigtige APV

Et grundlæggende værktøj i arbejdet med sikkerhed på danske arbejdspladser er den såkaldte APV - Arbejdspladsvurderingen. Alle virksomheder skal udarbejde en skriftlig arbejdspladsvurdering. APV'en skal udarbejdes af arbejdsgiveren og sikkerhedsorganisationen eller de ansatte i fællesskab.

Jørgen Høy Thomsen fortalte om processen med at få styr på dette afgørende dokument, og hvad

Jørgen Høy Thomsen fra Arbejdstilsynet fortalte deltagerne på Halmgruppens erfa-møde om sikkerhed på arbejdspladsen. Blandt andet skal kraner og andet løftegrej gennemgå et årligt eftersyn. Foto: Jørgen Schytte.

Arbejdstilsynet kigger efter i APV'en, når de er på besøg hos en virksomhed.

Første skridt er at kortlægge arbejdsforholdene gennem samtale mellem ledelse og ansatte. Formålet er at identificere eventuelle problemer, og hvis der er nogen, skal de omtales i APV'en. Det skal fremgå, hvordan man håndterer problemet og hvordan det løses. Desuden skal der være en tidsplan for, hvordan det vil ske og der skal være en person, der står som ansvarlig for at tage sig af det. Det er vigtigt at komme omkring alle arbejdsmiljøforhold, ikke kun brugen af maskiner, men også lager, kontor, rengøring og arbejdsforhold i almindelighed.

- Eksempelvis skal sådan noget som sygefravær indarbejdes - hvis det er arbejdsrelateret. På biomasseværker kan der være følger af at arbejde i støv. Man bør være opmærksom på sådanne forhold og forholde sig til, hvordan man håndterer det i en APV, sagde Jørgen Høy Thomsen.

Han tilføjede, at man ikke bør undervurdere betydningen af de psykiske arbejdsforhold. Hvis arbejdspladsen er præget af "mandagssyge" eller "fredagssyge" kan det være udtryk for samarbejdsproblemer, og det er vigtigt, at man på en arbejdsplads også forholder sig til den slags.

Arbejdstilsynets hjemmeside, www.at.dk, indeholder grundig information om Arbejdspladsvurderinger. Arbejdstilsynet har desuden lavet en APV-tjekliste målrettet el- og varmforsyningsområdet. Et link til denne liste kan findes på Dansk Fjernvarmes hjemmeside. Vælg menupunktet "links", herefter "kategorivisning" og til sidst "arbejds miljø".

ATEX-APV

For et par år siden trådte et nyt EU-direktiv, som har til formål at sætte fokus på forebyggelse af eksplosionsfare, i kraft. Det drejer sig om det såkaldte ATEX-direktiv. Hvis en arbejdsplads er omfattet af direktivet skal den også udarbejde en ATEX-APV, som ved siden af den almindelige APV

skal rumme en særlig vurdering af eksplosionsfaren på arbejdspladsen.

Det første spørgsmål er derfor, om et halmvarmeværk har arbejdsgange, maskiner eller forhold generelt, der udgør en eksplosionsfare. I praksis handler det spørgsmål om halmstøvet.

Jørgen Høy Thomsen henviste til Arbejdstilsynets vejledning "Arbejde i forbindelse med eksplosiv atmosfære" (www.at.dk/sw5840.asp) og til vejledningen "ATEX på kraftvarmeværker" fra Industriens Branchemiljøråd (www.ibar.dk). I sidstnævnte vejledning vurderes det, at "eksplosionsfarligt støv kan komme fra træ, træpiller, halm og kul".

Ifølge Jørgen Høy Thomsen er halmstøv således som udgangspunkt ikke frikendt for eksplosionsfare. Det er derfor op til en vurdering hos det enkelte varmeværk, om støvet kan udgøre en eksplosionsrisiko hos dem. Det kan være forhold som støvmængden, den tekniske indretning omkring halmoprøver mv., der kan have betydning for risikoen. Men det er op til varmeværket at forholde sig til spørgsmålet og eventuelt udarbejde en ATEX-APV, hvori man forholder sig til at håndtere risikoen, hvis der vurderes at være sådan en.

En mødedeltager oplyste, at han havde fået de lokale brandmyndigheder til at forholde sig til eksplosionsfaren ved halmstøvet på hans værk og de havde udelukket en risiko. Jørgen Høy Thomsen fastslog, at dette ikke kunne tages til indtægt for alle værker, eftersom forholdene er forskellige, og lokale brandmyndigheder kan tænkes at se forskelligt på sagen rundt om i landet. Under alle omstændigheder vil Arbejdstilsynets medarbejder ved et eventuelt besøg forholde sig selvstændigt til spørgsmålet og kan forlange, at varmeværket laver en ATEX-APV uanset andre instansers vurdering.

Krav til udstyr

I sit indlæg beskæftigede Jørgen Høy Thomsen sig hovedsageligt med at gennemgå de mere specifikke krav til brugen af arbejdsredskaber som kra-

ner, andet løftegrej og gaffeltrucks. I det følgende vil en række væsentlige pointer blive gennemgået, men en komplet gennemgang af reglerne er ikke mulig inden for rammerne af denne artikel.

Generelt skal teknisk udstyr gennemgå et årligt eftersyn og i øvrigt vedligeholdes på et niveau, som mindst svarer til beskrivelsen i leverandørens vejledning. Eftersynet skal dokumenteres i en journal, der skal være tilgængelig i tilfælde af besøg fra Arbejdstilsynet.

Rent principielt kan værket selv foretage eftersynet, det skal blot udføres af en person med relevant teknisk indsigt, og det skal dokumenteres, af hvem, hvornår og hvordan eftersynet er foretaget, eksempelvis via en udfyldt tjekliste. Jørgen Høy Thomsen anbefalede dog værkerne, at få en ekstern person til det, eksempelvis leverandøren.

- For at sige det ligeud svækker det i sagens natur værket position i tilfælde af et uheld, hvis det er værket selv, der har set sit udstyr igennem, konstaterede han.

Grundlæggende er det et krav, at redskaber og udstyr skal være CE-mærket og desuden have en "overensstemmelseserklæring", hvori fabrikanten erklærer, at materialet er fremstillet i overensstemmelse med de relevante regler på området. Disse krav, og flere andre, gælder også for den lokale smed, hvis han udarbejder et stykke specielt isenkram til varmeværket.

Kraner og løftegrej

Når det gælder kraner, skelnes der grundlæggende mellem manuelle kraner og automatiske kraner. Automatiske kraner er mest udbredt på varmeværker, og her handler sikkerhedsspørgsmålet især om at holde personer ude af farezonen. Det vil sige, at der skal være afskærmning, så man ikke kan befinde sig under kranen, eller der skal være et system, der flytter kranen væk, hvis personer bevæger sig ind i dens arbejdsområde.

(Fortsættes næste side)

(Fortsat fra forrige side)

I forbindelse med det årlige eftersyn skal en kran udsættes for en belastningsprøve for at afgøre, om den kan klare den angivne maksimalkapacitet. Denne kapacitet skal desuden fremgå af en tydelig mærkning på kranen. Kapaciteten på en kran er særligt værd at huske på, hvis et værk skifter til en ny type halmballer. Det er desuden sådan, at det svageste led i en kæde udgør begrænsningen. Hvis man har en kran, der kan klare 1.000 kilo men et vedhæftet griberedskab, der kun er CE-godkendt til 750 kilo, er det naturligvis det sidste, der gælder.

Trucks og elværktøj

Gaffeltrucks skal ligeledes have et årligt eftersyn, og det er vigtigt at tænke på alle forhold. Eksempelvis er sæderne ofte formet som en fordybning, som kan blive mere slidt i den ene side end den anden, fordi man oftest stiger ud af trucken til samme

side. Hvis det bliver for slemt bør sædet skiftes, fordi det øger risikoen for at glide ud til den side. Det er også et krav, at der inde i trucken sidder et tydeligt belastningsdiagram, der viser, hvor meget trucken må løfte.

Jørgen Høy Thomsen gjorde desuden opmærksom på en forholdsvis ny regel, der betyder, at man faktisk skal adskille den kørende og gående trafik fra hinanden.

- En skriftlig instruktion i, hvad der er gældende på arbejdspladsen, er absolut minimum omkring det. Det er bedre med en tydelig afmærkning på gulvet, fortalte han.

Mange halmværker forsyner deres gaffeltrucks med forlængergafler, og en mødedeltager spurgte derfor til brugen af dem. For hvis trucken har de nødvendige godkendelser og forlængergaflerne ligeså - er kombinationen af dem så automatisk i orden?

- Det kræver faktisk, at man betragter det som en ny maskine. Man skal

altså forholde sig til, at de to elementer passer sammen, forklarede Jørgen Høy Thomsen.

I praksis vil det typisk indebære, at værket samler de to komponenters CE-mærker og øvrige papirer og forholder sig til, om det kan lade sig gøre at kombinere dem uden at komme i konflikt med de øvrige krav til anvendelsen af truck og forlængergafler. Også her bestemmer det svageste led, og det kan derfor eksempelvis være nødvendigt at justere truckens belastningsdiagram, hvis gaflerne er konstrueret til en lavere belastning, end trucken ellers kan klare.

Når det gælder el-værktøj er reglerne mere simple. Værktøjet skal efterses og behandles efter leverandørens brugsanvisning, men der er intet krav om, at varmeværket skriftligt skal kunne dokumentere, at det er sket.

fr@danskfjernvarme.dk